

זהירות - סיליקה בעבודות בניה

דף מידע מאת: רון וייזינגר

חשיפה לצורן דו חמצני גבישי (סיליקה גבישית) עלולה לגרום לפגיעה חמורה במערכת הנשימה ולעיתים אף למוות.

סיליקה גבישית (צורן דו חמצני גבישי)

סיליקה גבישית חופשית (שאחת מצורותיה העיקריות ידועה בשם קווארץ), היא מינרל נפוץ על פני כדור הארץ.

האופן בו אבק הסיליקה עלול לפגוע

כאשר מבצעים פעולות מכניות (כמו ניסור, חיתוך) על חומרים המכילים סיליקה משתחרר אבק לאוויר הסביבה. חלקיקים זעירים מאוד של אבק זה שוקעים בריאות ופינויים ממנה אינו מושלם. ההיסטוריה הרפואית מתעדת מקרים רבים של עובדים שנחשפו לאבק דק זה וחלו ב **בסיליקוזיס**.

השפעה בריאותית של נשימת חלקיקי סיליקה עדינים

חלקיקי סיליקה זעירים ששוקעים בריאות ואינם מתפנים עלולים לגרום ליצירת רקמה דלקתית בריאות ולהתפתחות מחלת הסיליקוזיס. מחלה זו פוגעת במבנה הריאות והורסת אותן באופן בלתי הפיך. מסיבה זו היא גורמת לקשיי נשימה ועלולה לקצר את תוחלת החיים. קיימת גם תמותה מהמחלה. מחלת הסיליקוזיס הכרונית מתפתחת במשך שנים (החל מ-10 שנים), אולם קיימים מצבים של חשיפה גבוהה מאד שעלולה לגרום לצורה חריפה של סיליקוזיס תוך שנה עד מספר שנים. קיים קשר בין משך החשיפה וריכוז אבק הסיליקה הננשם לבין התפתחות המחלה. הסיכון גבוה יותר בקרב עובדים החשופים יום יום לריכוזי סיליקה גבוהים. בשנים האחרונות סווגה הועדה הבינלאומית לחקר הסרטן את החומר כמסרטן ודאי לבני אדם.

אין דרך לרפא את המחלה אך ניתן למנוע אותה ב 100 אחוז.

פעילויות עתירות סיכון בענף הבניין

- ◆ התנת חול להסרת צבע וחלודה מאבנים, מתכות, מכלים ומשטחים אחרים.
- ◆ הריסת מבנים ובלוקים.
- ◆ הפעלת פטיש אוויר.
- ◆ פעולת קידוח, שבירה באבן, בלוק, סלע.
- ◆ קידוח חורים באבן, לבנים, מרצפות, שיש, סלע.
- ◆ הכנה, ערבוב, ערבול או חציבה בבטון.
- ◆ פעולות, ניסור, חיתוך ושיוף של לבנים, בלוקים, שיש.
- ◆ פעולות כרסום וחציבה של לבנים, בלוקים, שיש.
- ◆ פעולות חפירה בקרקע מכילת סיליקה גבישית.

אמצעים להקטנת החשיפה

- ◆ יש להדריך את העובדים לגבי הסיכון הבריאותי שבעבודה ב סיליקה.
- ◆ יש לבצע בדיקות סביבתיות תעסוקתיות כאשר קיימת או אפשרית חשיפה.
- ◆ יש לבצע בדיקות רפואיות לעובדים החשופים לסיליקה.
- ◆ יש להשתמש בכלי עבודה /בשיטות עבודה שמקטינים את שחרור האבק לאוויר.
- ◆ להשתמש בצידוד מגן אישי מתאים - בהתאם לתוצאות הבדיקה הסביבתית.
- ◆ אין לאכול, לשתות ולעשן בעמדת העבודה.
- ◆ להקפיד לרחוץ ידיים ופנים לפני אכילה ושתייה.
- ◆ יש להכיר ולפעול בהתאם ל [תקנות הבטיחות בעבודה \(גיהות תעסוקתית ובריאות הציבור והעובדים באבק מזיק\) התשמ"ד – 1984](#).

*** העישון מגביר את הסיכון לפגיעה בריאותית כתוצאה מנשימת אבק סיליקה.**

מידע נוסף בנושא ניתן לקבל ממרכז המידע של המוסד לבטיחות.

לפני כשנה פורסם מחקר המקשר בין לבנת האיטונג והסליקה. המחקר "זכה" לביקורת צולבת של אנשי המקצוע בתחום. למשל, החוקר הגיע למסקנות מבלי לבדוק את רמת הסיליקה באוויר (אלא הסתפק בבדיקת תכולת הסליקה בלבנה עצמה). אנשי המקצוע בתחום טענו שבעיית הסליקה בעבודות בניה אינה קשורה ללבנה זו או אחרת. יחד עם זה המחקר, גם אם מסקנותיו לא היו מקובלות העלה לכותרות את עניין הסליקה בבניה (מאמרים בעיתונות שהביאו לדיון בועדת העבודה שבכנסת ולניטור סביבתי ממוקד של אגף הפיקוח על העבודה).
גם אם הנושא ירד מסדר היום הציבורי, אנו עדיין מקבלים שאלות בעניין הסליקה והבניה והבעיה אכן קיימת.